

COLECȚIA POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

419

419

CONSTANTIN MIHĂESCU
BRAȘOV

A doua confruntare

TUDOR ALEXANDRU
REȘIȚA

ROMANȚĂ DESPRE UN BROSCOI, UN DIPLODOC ȘI MAI MULTE IDEI RĂSUCITE

AMBROSE BIERCE
S.U.A.

Fiara nevăzută

IANCU TUDORACHE — TEODOR FRASIN
BUCUREȘTI

CAREU MAGIC

ADRIAN ROGOZ

AVENTURA MARȚIANĂ

Redactor literar: ADRIAN ROGOZ
Coperta și desenele interioare:
AUREL BUICULESCU
Portret: ALEXANDRU DIACONU
Prezentarea grafică: ARCADIE DANELIUC

CONSTANTIN MIHĂESCU

Născut în 1936 la București, Constantin Mihăescu a urmat liceul teoretic la Sinaia și cursurile facultății de mecanică la Brașov. In prezent lucrează în organizarea științifică a producției la una dintre marile uzine brașovene. A publicat în mai multe reviste literare schițe inspirate din viața și munca de inginer. Cu povestirea *A doua confruntare* debutează în literatura de anticipație. De curînd a încredințat redacției noastre romanul științifico-fantastic *Isperins*. Consideră anticipația un excelent exercițiu intelectual, generator deopotrivă de artă și de idei științifice, uneori valoroase, și de aceea i se pare firească înființarea unui cenaclu S.F. și la Brașov, ca și în toate marile centre universitare ale țării.

Colecția „POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE"
editată de revista
Știința și Tehnica
Anul XVIII
1 mai 1972

A doua confruntare

de CONSTANTIN MIHĂESCU

BRAȘOV

„Cînd am ajuns, nu mai erai în grădină. Cu geamurile oarbe, vila voastră părea pustie și, în timp ce alergam în urma doctorului pe aleea ce duce către intrare, mă întrebam dacă apelul Soniei nu fusese în realitate o glumă stupidă a vreunei prietene care îi imita bine vocea la telefon.

Ușa s-a deschis fără să sunăm și în prag a apărut Sonia. Am salutat-o în tăcere. A făcut doi pași înapoi, schițînd un fel de zîmbet chinuit. Am intrat. În hol era aproape întuneric.

Sonia ne-a repetat în șoaptă cele spuse la telefon. Între ea și doctor s-a purtat o discuție plină de neclarități. Mă feream să pun întrebări de teamă să nu-l împiedic pe doctor să-și facă meseria.

Am fost poftiți sus. Aici am auzit zgomotul sec al unui comutator electric. În clipa următoare ieșeai din camera ta învăluit în lumină.

— Cine sînteți ? ai întrebat.

— Doamna ne-a chemat. Nu prea se simte bine, ți-a explicat doctorul.

Eram pe punctul de a mă repezi la tine să-ți strig că nu e posibil să nu-ți recunoști cei mai buni prieteni. Dar doctorul, ca și cînd mi-ar fi ghicit gîndurile, m-a prins de mînă, oprindu-mă.

Sonia a aprins lumina și am observat că pantalonii îți erau cam prăfuiți, iar cămașa îți era agățată în cîteva locuri. În preajma rupturilor aveai pete mici de sînge. M-am făcut că nu le văd, firește.

Tu ne fixai cu o privire rece, lipsită de expresie.

— Nu e nimic grav, s-a simțit dator să adauge doctorul, rupînd tăcerea care devenise jenantă.

— Dumneata habar n-ai, ai replicat.

Apoi ne-ai întors spatele și ai reintrat în camera luminată, lăsînd ușa deschisă. Te-am urmat. Te opriseși în picioare la fereastră. M-am apropiat. Afară, nori negri, joși păreau că se tîrăsc pe pămînt ca niște monștri uriași. Văzîndu-mă alături, ți-ai aplecat capul spre mine și mi-ai șoptit confidențial :

— Nu știu ce-i cu ea. Plînge des, pe neașteptate, și dacă o întreb de ce nu-i în stare să-mi răspundă pe-nțeles. E bolnavă. Da, da, e bolnavă ! Păcat, altfel e o menajeră bună.

— Soție, vrei să zici, te-am corijat.

— Ți-ai pierdut mințile ? Și dumneata ?

Nu ți-am răspuns, m-am răsucit spre ușă să văd dacă nu cumva intrase doctorul și mă auzise. Meritam să mă mustre iarăși pentru nepriceperea și lipsa de tact de care tocmai dă-

dusem dovadă. Din fericire însă, doctorul rămăsese în hol cu Sonia. Îi auzeam șușotind. Am tăcut, un timp, stînjeniți, și tu, și eu. Fiecare pentru motive numai de el știute.

— Ascultă, n-ai vrea să cinezi cu mine? Te duc undeva unde o să-ți placă, mi-ai spus deodată.

— Și ceilalți? te-am întrebat.

— Care ceilalți?

— Sonia și doctorul! I-ai uitat? Poate că ar fi bine să-i invităm și pe ei, ți-am sugerat.

M-ai privit nemișcat cîteva clipe.

— Ce-am eu cu ei? Doctorul a venit pentru Sonia, nu pentru mine, nu-i așa?

— Firește, nu pentru tine. Și unde vrei să mergem? m-am interesat mai mult pentru a schimba repede subiectul.

— La „Excelsior".

— Dar e vînt, privește! am spus arătîndu-ți afară pomii agitați. Vine furtuna!

Nu mă mai ascultai. Te-ai îndreptat către garderobă, fără să-mi răspunzi. Urmărindu-te, mi s-a părut că zăresc mișcîndu-se ceva în cadrul ușii, undeva lîngă montantul clanței. Era doctorul, care, ascunzîndu-se de tine, îmi făcea niște semne stranii. Voia pesemne să te las în pace, să-mi recomande o nouă tactică sau așa ceva. Mă simțeam teribil de încurcat, bănuiam că în timp ce te îmbrăcai poate observaseși dialogul meu mut cu doctorul. Mi-am îndreptat privirea spre tine. Haina îți acoperea rupturile și petele de sînge de pe cămașă. Pantalonii însă trebuiau curățați de praf.

— Nu te schimbi? te-am întrebat.

Te-ai uitat în oglindă, ți-ai îndreptat cravata și apoi ai început să-ți scuturi pantalonii bătîndu-i cu palma. Treaba nu prea dădea rezultate, petele nu dispăreau cu totul.

— Să mergem! ai spus la sfîrșit.

Am ieșit împreună. Sonia și doctorul dispăruseră. Grădina era în apropiere și pînă acolo n-am scos o vorbă. Vîntul se întețise binișor și mesele erau aproape toate goale, consumatorii intraseră, desigur, în restaurant. O singură masă, mai adăpostită de vînt, avea clienți: două persoane cu gulerele ridicate, un bărbat și o femeie. Nu le puteam vedea fețele, stăteau cu spatele la intrare.

— Ce dracu'? ai exclamat de cum i-ai văzut.

— Îi cunoști? te-am întrebat.

— S-au așezat la masa mea, mi-ai explicat.

Erau Sonia și doctorul. Ne-am așezat pe locurile libere. Cei doi ne zîmbeau.

— Ospătar! ai strigat.

Restaurantul avea o singură ușă spre grădină, o ușă de sticlă. Îndărătul ei se vedea silueta unui bărbat cu picioarele puțin desfăcute și mîinile la spate. Bărbatul ne privea nemișcat.

— Ospătar! ai strigat din nou, ceva mai tare.

Ușa restaurantului a lucit deschizîndu-se și bărbatul s-a apropiat. Era îmbrăcat în alb de sus pînă jos și-i stătea bine așa.

— Ce doriţi ? ne-a întrebat, oprindu-se lîngă tine. Ţinea braţele de-a lungul trupului puţin aplecat înainte. În mîna dreaptă avea un carneţel cu un creion mecanic între file.

Am făcut comanda. Ospătarul şi-a notat şi a plecat.

În aşteptarea lui, conversaţia noastră lîncezea. Poate şi din cauza furtunii care plutea în aer ca o ameninţare.

— Ce-ţi mai face motanul ? te-am întrebat eu atunci, intuind că ăsta ar fi un subiect plăcut pentru tine după cele întîmplate în seara aceea înainte de venirea noastră la vilă.

— Azi am făcut împreună o excursie în nuc, mi-ai răspuns. A fost tare plăcut ! Am urcat în urma lui Black pînă în vîrf. Sonia ne-a văzut din dormitorul ei de la etajul doi. Tocmai telefona cuiva, cînd s-a pomenit cu noi în faţa geamului. Apoi iar a avut o criză de plîns.

Ospătarul s-a întors încărcat cu bucate. Le-a aranjat cu măiestrie pe masă. Din restaurant se auzea orchestra interpretînd un tango foarte vechi. Geamurile restaurantului erau bine luminate şi în dosul lor mai mulţi consumatori se îngrămădiseră să privească afară sau poate la noi. Mi se părea chiar că unii ne arată cu degetul.

După ce ne-a adus şi de băut, ospătarul s-a retras la locul lui în spatele uşii de sticlă. În timpul cinei ne-ai mai povestit că Black nu e un motan obişnuit, că el simulează numai că trăieşte în lumea noastră, că de fapt el are lumea lui bîntuită de griji şi coşmaruri.

Am mîncat bine cu toţii.

Apoi doctorul a făcut un semn către uşa de sticlă a restaurantului. Ospătarul a venit şi a întocmit nota. Cînd aceasta a fost gata, a rupt-o din carneţel şi a pus-o pe masă în dreptul tău. Ai tras-o mai aproape, te-ai aplecat asupra ei şi ai cercetat-o cu atenţie.

— Mai socoteşte o dată ! i-ai cerut ospătarului.

Picături mari şi grele începuseră să lucească ici şi colo prin preajma lămpilor cu neon. În loc s-o recalculeze, bărbatul în alb a mutat nota în faţa Soniei.

— Mă scuzaţi, doamnă, a zis ospătarul.

— Ei să-i dai pace ! E ţicnită, nu ştii ? ai strigat la el, ridicîndu-te în picioare.

Paralizată de izbucnirea ta, Sonia n-a schiţat nici un gest.

— Ba dumneata eşti ţicnit ! ţi-a ripostat dezlănţuit ospătarul, agitînd mîna cu carneţelul. Cum de nu-ţi dai seama ? Iar soţia dumitale e un înger ! Nu ştiu cum de te mai rabdă ! În ceea ce mă priveşte, eu m-am săturat să-ţi tot fac şi să-ţi răsfac socoteala în fiecare seară ! Dracu'- să te ia !

Şi zicînd acestea, ospătarul s-a întors cu spatele la noi şi a dat să plece. Tu te-ai repezit la el, l-ai prins de braţul stîng şi l-ai smucit cu violenţă, obligîndu-l să se întoarcă din nou cu faţa spre tine. Chipul îi era schimonosit de furie. Sonia s-a ridicat de pe scaun şi a scos un ţipăt strident. În aceeaşi clipă, ospătarul te-a izbit puternic cu pumnul drept sub bărbie. Te-ai prăbuşit pe spate, bătînd dezordonat aerul cu mîinile. În cădere te-ai lovit cu capul de o masă. Imediat ţi-ai pierdut cunoştinţa şi te-am transportat aici, la spital. Asta-i tot.

Doctorul spune că incidentul a produs în creierul tău un șoc asemănător celui pe care ți-l provocase pe Lună groaza care ai încercat-o la riposta neașteptată a vietății aceleia argintii, cu deosebirea că de data aceasta șocul n-avea să te vatăme, ci, dimpotrivă, avea să-ți redea mințile pierdute."

*

Rănitul închise ochii. Era mulțumit. Cele povestite de Fred îl ajutaseră să-și reînnoade în memorie firul vieții conștiente întrerupt timp de șaizeci și trei de zile. Încerca sentimentul de siguranță pe care ți-l dau cunoașterea și înțelegerea. Simțea înviorîndu-se în el forțele spirituale care-i fuseseră atinse și voia să savureze netulburat acel tonifiant proces interior. „A adormit!" îl auzi pe Fred șoptindu-i doctorului. „Să ieșim!" propuse acesta. Ieșiră.

Selenomineralogul rănit își lăsă cîteva clipe gîndurile să zburde în voie. Apoi hotărî să le pună la încercare. Fără un efort prea mare, le disciplină și le ceru să reconstituie în universul său interior acel moment dificil din finalul ultimei expediții pe Lună, reconstituire în care să-și încerce echilibrul mintal recent redobîndit.

Instinctul de conservare îl sfătui însă să renunțe, se afla doar în convalescență! Și doctorul îi recomandase să cugete pe cît posibil numai la lucruri care îi făceau plăcere. Dar oare acele momente dramatice îl mai puteau înspăimînta? Dorea să-și lămurească întîmplarea care îl învinsese atunci și asupra căreia — de ce nu? — ar putea să-și ia revanșa înfruntînd-o din nou. Dar era oare suficient refăcut? Nu cumva își supraestima prematur forțele?

Această temere fu ultima pe care și-o mai permise înainte de a se avînta în retrăirea pe care și-o dorise...

*

Iată-l! Înaintează precaut alături de Fred, făcînd salturi lente, de vis. În zona aceea fața Selenei e netedă și brăzdată din loc în loc de inexplicabile crăpături înguste. Se află în misterioasa „Mare a ploilor", unde odată fusese observată o ciudată explozie, iar altădată fuseseră semnalați un fel de nori — fenomen de neînțeles pentru un corp ceresc lipsit de atmosferă.

Căzînd pieziș, din spate și puțin din stînga, printr-un bizar joc de umbră și de lumină, razele solare scot în relief cu precizie cele mai mici neregularități ale terenului. Solul este acoperit cu o pulbere cenușiu-verzuie de mai mulți centimetri grosime. În covorul acela mătăsos, ghetele lor lasă urme nu prea adînci, striate. Orizontul este foarte aproape și deasupra lui, printre stele, chiar în fața lor, Pămîntul se zărește ca o hipertrofiată Lună albastră.

Deodată, la cîteva zeci de metri la dreapta, i se pare că zărește o cută fină pe fața covorului de pulbere. I-o arată și lui Fred. Se îndreaptă amîndoi într-acolo. Este, într-adevăr, o cută, se distinge din ce în ce mai bine, mai clar. Ajung.

De fapt, sînt două cute, paralele, la circa trei metri una de cealaltă. Între ele, fără să le unească, tot cam din trei în trei metri, într-o succesiune cît se poate de riguroasă, se văd nişte scobituri transversale, superficiale, alungite.

— Par a fi urmele unei şenile de construcţie specială, aude în căşti glasul lui Fred.

Nu-l contrazice, dar semnele nu par chiar rectilinii, pentru a putea fi valabilă ipoteza.

— Să vedem despre ce este vorba. Tu cercetează-le la dreapta, eu la stînga. Pentru a ne putea da seama în fiecare moment la ce distanţă ne aflăm unul de celălalt, numărăm cu voce tare scobiturile transversale depăşite. Cine găseşte ceva interesant îl anunţă şi pe celălalt, îi spune lui Fred. Să ne grăbim, nu prea avem mult timp la dispoziţie şi nici rezerve de oxigen.

„Una... două... trei... patru..." Înaintează amîndoi de-a lungul urmelor acelora ciudate, se depărtează unul de altul, contrar regulamentului, dar în felul acesta speră să cîştige timp. „Treizeci şi cinci... treizeci şi şase... treizeci şi şapte..."

Stop! Acolo dîrele se opresc. Cea de-a treizecea şi opta transversală nu există. În locul ei cutele paralele se unesc în jurul unui disc subţire, acoperit de un strat foarte fin de praf lunar.

— Fred! Am găsit ceva! Vino! strigă emoţionat în microfon. Se grăbeşte să se mai apropie puţin. Un pas. Se opreşte chiar la marginea discului.

Dar s-a pripit şi elanul a fost prea mare!

E dezechilibrat!

Încearcă să-şi recapete echilibrul făcînd un pas lateral şi prin mişcări ale mîinilor. Nu reuşeşte! Cade încet înainte!

E nevoit să facă un pas pe faţa discului. Imediat ce atinge suprafaţa, călcîiul alunecă neaşteptat de uşor, lăsînd îndărătul lui o dîră cu luciu puternic de mercur. Se dezechilibrează şi mai tare şi, în cădere, vede cu stupoare cum marginile foii-disc de dedesubt se ridică rapid şi se apropie din flanc spre a-l învălui.

— Ajutor, Fred! apucă să strige înainte de a se prăbuşi peste vietatea aceea ciudată. Atinge suprafaţa ei şi, cu genunchiul piciorului celălalt, alunecă iarăşi spre interior; o altă dîră strălucitoare se iveşte. Încearcă să se sprijine în mîna stîngă, îi alunecă şi aceasta, iar vietatea i se închide deasupra, se strînge în jurul său.

Se ghemuieşte, pregătindu-se să reziste strînsorii, opunîndu-i-se din toate puterile cu spinarea, cu genunchii adunaţi în unghi drept, cu cotul stîng ridicat la nivelul umerilor. Mîna dreaptă scoate cu greu pistolul-laser şi trage. În punctul ochit, vietatea fierbe strălucind şi se volatilizează. Norul alb de vapori şi praful stîrnit de pe ea se depun simultan pe vizor, în vreme ce strînsoarea continuă cu aceeaşi intensitate. Nu mai poate mişca nici braţul drept. Simte cum pistolul-laser iese prin trupul vietăţii, dar puterile acesteia nu par a slăbi cîtuşi de puţin. Stropi argintii cad unul după altul şi se sparg pe vizor în zeci de fulgere minuscule. Apoi din covorul semidur ce-l învăluie progresiv porneşte o vibraţie fină. O simte transmiţîndu-i-se corpului prin zonele în contact şi transformîndu-se treptat într-un sunet intens, înnebunitor, gata să-i perforeze timpanele. Nu mai poate suporta strîn-

soarea, vibrația și sunetul acela! Nu mai poate suporta! Nu! Nu! Nu!...

Și apoi, nebulos, tremurător: o uriașă păpușă-astronaut dansînd în preajma lui, sub un soare strălucitor și o puzderie de stele, o navă fuguiată într-un pustiu verde-cenușiu, un drum lung și plicticos, dureri în toate încheieturile, apropierea unei planete frumoase, o vilă lîngă un nuc uriaș, o gazdă care plînge mereu și pretinde că-i este soție, un motan negru ca noaptea, un bărbat prietenos pe care-l urăște și-l iubește în același timp, un doctor misterios și — într-o seară cu imense umbre negre frămîntîndu-se deasupra — o cină cu un ospătar agresiv... .

*

Acum că retrăise cele întîmplate se întreba dacă mintea lui nu se va cufunda din nou în apele tulburi și neliniștite ale vieții ce urmase.

Nimic însă în ființa lui nu părea să îndreptățească temerea. Cu toate că inima îi bătea parcă mai repede ca de obicei, știa că asta nu avea prea mare importanță și traversă iarăși un simțămînt înviorător de siguranță și de forță.

În loc de spaimă, a doua confruntare cu vietatea argintie nu-i lăsase în cuget decît o emoție aparte și o imensă curiozitate. Ce formă de viață întîlnise pe Lună?

Pe lîngă elementele și combinațiile chimice descoperite acolo pînă atunci, costumul său de astronaut păstrase și urme de mercur, fie liber, fie legat de moleculele altor substanțe, fie în diverse combinații chimice.

Pornind de la acest fapt, din amintire și din imaginație, natura straniei vietăți lunare începu să i se clarifice tot mai convingător.

*Era o uriașă celulă minerală, care folosea mercurul în metabolism așa cum viețuitoarele Pămîntului folosesc apa. Energia necesară vieții o lua din razele Soarelui, iar în geroasele nopți selenare se adăpostea în crăpăturile adînci ale solului *. Hrana și mercurul și le procura digerînd direct anumite minerale de la suprafața Lunii. Găsea mercur și în stare liberă, în locuri încă necălcate de om. Trăia solitară. În pustiul acela cenușiu, asuprit cînd de pîrjolul solar, cînd de gerul cumplit al nopții, nici nu ți-o poți imagina altfel. Un virus enorm, bătrîn și econom cu timpul și cu necesitățile lui. Un metabolism lent față de cele pămîntene. O existență la prima vedere absurdă, și totuși... o realitate. Se înmulțea, probabil, o dată la sute de ani, prin diviziune. Ca să se deplaseze, își ridica partea opusă sensului de înaintare, o îndoia la o sută optzeci de grade și o tîra peste propriu-i trup și mai departe, prin pulberea cenușie, pînă se întorcea complet pe fața cealaltă.*

Și în urma ei rămîneau dîrele acelea pe care el le cercetase într-o zi oarecare împreună cu prietenul său Fred.

** Punctul de topire (înghețare) al mercurului se află la 38,84°C, iar punctul de fierbere la 356,95°C.*

Romanță despre un broscoi, un diplodoc și mai multe idei răsucite

de **TUDOR ALEXANDRU**

REȘIȚA

**Motto: „Cînd nevasta nu-i acasă,
Joacă L.G.M. pe masă".**

(Proverb atlantidian, de unde se vede că nimic nu e nou sub soare)

E duminică dimineață și, de bucurie, totul pare că rîde sub razele soarelui ce pătrunde prin fereastra larg deschisă. Sînt bine dispus, cu atît mai mult cu cît nevastă-mea a avut fericita idee să mă lase singur acasă și să plece la o prietenă pentru nu știu ce rețetă de budincă cu sirop de coacăze. Mă instalez comod la masă, învelit în halatul meu vechi și peticit, scos din ascunzătoarea în care îl feresc în mod curent de ochii soției ; aprind o țigară și iau din topul de hîrtii cîteva coli albe și imaculate, care parcă abia așteaptă să fie umplute cu scrisul meu mărunt și ordonat. Căci am uitat să vă spun... Eu sînt scriitor... de literatură științifico-fantastică și treaba e că nu duc lipsă de cititori. Sînt specialist în materie de farfurii zburătoare, poate de aceea și am atîta succes de public.

Tocmai îmi vine o idee : ce-ar fi să povestesc visul de astănoapte ? Se făcea că mă vizita un omuleț mic și verde, așa cum trebuie ei să arate, probabil, după ultima modă. Zis și făcut. Deschid stiloul, trag mai aproape o foaie de hîrtie și, cînd să aștern primul cuvînt, simt cum ceva rece și neplăcut îmi împunge ceafa, iar o voce de nedescris, asemănătoare cu orăcăitul unui broscoi în călduri, mă avertizează cu fraze scurte și sacadate :

— Nu mișca ! Stai ! Nu ! Scoală ! Întoarce-te !

Electrizat de surpriză și de teamă, mă răsucesc cu tot cu fotoliu și-mi ridic involuntar mîinile, deși n-am apucat războiul (probabil e reminiscența westernurilor de la televizor).

— Ce... ce vrea să însemne asta, domnule ? bîigui eu, privind paralizat la omulețul din fața mea. E, cum să vă spun, cam... așa : circa un metru înălțime, verde de sus pînă jos, cu un cap cît un bostan bălăbănindu-se pe gîtul subțire și cu trei ochi mari și răi, care i se rotesc în orbite cu o viteză de necrezut. Are două mîini lungi pînă mai jos de genunchi, două picioare scurte și crăcănate, iar în creștet îi dansează tot timpul o pereche de antene cu vîrfurile despicate. În laba dreaptă ține ațintit spre mine un revolver cu țeava neagră și amenințătoare.

— Bla-bla-bla... gura! se răstește el. Cine ți-a dat voie să vorbești, pocitule?

I-auzi cine mă face pe mine pocit! Las mîinile jos și-mi fac curaj:

— Dar ție, *legemeule*, că desigur asta ești, cine naiba ți-a permis să dai buzna în casa omului fără să fii poftit și fără să suni la ușă? Ce-s manierele astea necivilizate? Și ce-mi tot plimbi pistolul ăla pe sub nas, crezi că mă impresionezi?

Nu termin bine ce am de spus că un glonte îmi țiuie pe la ureche, vaza cu flori de pe masă se face țăndări și eu sînt redus la tăcere.

— Așa! Ridică mîinile! Nu! Bla-bla... lasă-le jos! Bun! Și-acum să stăm de vorbă!

Trage un scaun din colțul camerei și, dintr-un salt, se cocoață pe el, mereu cu arma îndreptată spre mine.

— Ia ascultă, pîrlitule! se holbează omulețul. Scribule! Nu ți-e rușine să mîzgălești atîtea minciuni despre noi și să mai încasezi și bani pe ele? Păi unde... bla-bla-bla... unde te trezești, nenicule? Ce, ești de capul tău? Noi pe unde crezi că umblăm?

— Stai să vezi, domnule....

— Nimic! Bla-bla-bla... te pun eu pe matale cu botul pe labe, și să mai îndrăznești pe urmă să zici ceva! Bla-bla-bla!

— Lasă-mă să mă dumiresc!... Pe unde-ai intrat? Pe fereastră? Și unde ți-e farfuria zburătoare?

— Ce? Cum? Ce-ai spus? Farfurie... bla-bla-bla... zburătoare? Îți bați joc de mine? Ăla e discoid aerian gravipropulsat toată ziua, stîrpitură! Ha! Nu! Ba! Mult o să ne mai luați în răspăr, zgîrie-hîrtie ce sînteți? V-ați găsit nașul cu mine! Aaa! Bla-bla... ai să vezi tu că așa nu mai merge! Pune mîna pe stilou și hîrtie! Hai! Și scrie! Scrie ce-ți spun eu, că de nu... bla-bla-bla... îți zbor creierii, diplodocule!

De voie, de nevoie, mă las convins și mă răsucesc la loc, în timp ce iubitul meu oaspete sare pe masă și începe să țopăie încolo și încoace, răvășindu-mi manuscrisele cu salturi bruște și caraghioase.

— Gata! Dă-i drumul! Spune așa: „Azi am făcut o descoperire uluitoare: ființele extraterestre, pe care le-am ridiculizat în atîtea rînduri eu și confrații mei, nu seamănă nici pe departe cu cele pe care ni le imaginam"... Bla-bla... Nu, asta nu scrie! Șterge „bla-bla", tontălăule! Așa! Zi: „Am putut constata cu ochii mei netrebnici cît de zvelți și frumoși sînt. Au un trup înalt, bine făcut, iar privirile lor cutezătoare..."

În ciuda situației de loc călduță în care mă aflu, pufnesc fără să vreau în rîs. Nici că se poate mai exactă descriere!

— Ce?! se stropșește el, oprindu-se din țopăit. Vrei să spui că n-am dreptate? Bla-bla... am să curm pentru totdeauna această industrie a înșelătoriei și a dezmățului! Gata! Adevărul va ieși în sfîrșit la lumină! Așa! Bla-bla... scrie acolo că noi sîntem mari iubitori ai adevărului! Noi sîntem singurii și nobilii lui apărători! Sîntem buni, drepți, cinstiți și ...bla-bla-bla... cei mai deștepți din univers!

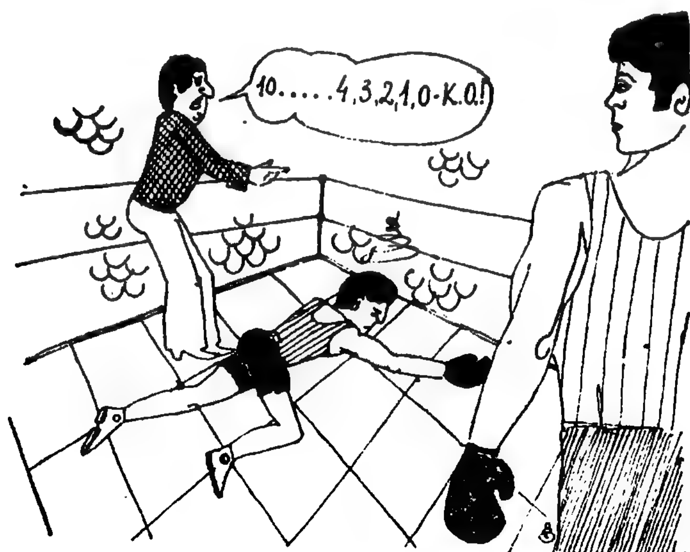
— Măi să fie! nu mă mai pot stăpîni. Să știi că ai dreptate. Unde mi-au fost mințile pînă acum?

Mai bine tăceam naibii din gură. În furia lui, îmi trîntește în cap călimara grea și plină de cerneală. Orbit de durere și de lichidul albastru ce mi se scurge printre degete, uit de revolver și de orice pericol și mă năpustesc asupra lui, apucîndu-l de gît. Dar el mi se agață de păr și, cum e mic și cu picioarele scurte, mi le proptește în piept și mă azvîrle cît colo. Îndreaptă spre mine arma... Nuuu !... Scot un urlet de groază și... mă trezesc. Perna e la picioare, lampa de noptieră zace praf pe podea, în timp ce eu, în mijlocul cioburilor de la abajur, trag în disperare de colțul ud și răsucit al cearșafului. Scena nu e prea plăcută, dar... bine măcar că totul n-a fost decît un vis. Mă scol cu chiu cu vai, aranjez patul și vreau s-o strig pe nevastă-mea să mături cioburile, dar mi-aduc aminte că la ora asta trebuie să fie la o prietenă pentru nu știu ce rețetă. Deschid larg fereastra și, trăgînd în piept aerul proaspăt și primăvăratic, mă mai liniștesc și buna dispoziție nu întîrzie să-și reintre în drepturi. Fericit că am scăpat numai cu spaima și cu cioburile și, în plus, am căpătat fără să vreau și un splendid subiect de povestire S.F., mă instalez comod la birou, iau o foaie, deschid stiloul și, tocmai cînd să aștern primul cuvînt, simt cum ceva rece și neplăcut îmi împunge ceafa, în timp ce o voce de broscoi îmi orăcăie amenințător în ureche :

— Nu mișca ! Stai ! Nu ! Scoală !

UMOR

Desen de I. M. VINTILĂ

Fostul astronaut — arbitru de box

Ambrose Bierce
(1842–1914)

Prolificul scriitor american Ambrose Bierce — din care prezentăm trei nuvele fantastice celebre — este încă pentru cititorii romîni o figură destul de necunoscută *, cu toate că nuvele de-ale sale își au locul în antologii și cu toate că definiții amuzante din „Dicționarul cinicului" (sau al „diavolului") circulă ca sentințe cu sau fără referință. La legenda lui Bierce au contribuit nu numai figura lui de boem excentric, strălucirea și extravaganța spiritului său, răsunătoarele-i polemici de gazetar, participarea sa în tinerețe la războiul civil american, răsfrînt atît de original în opera lui, ci și moartea sa enigmatică.

Deși în lunga-i carieră publicistică desfășurată cîțiva ani în Anglia și în cea mai mare parte la San Francisco, Bierce și-a cucerit situația de autoritate literară pe coasta californiană, el n-a atins în timpul vieții celebritatea mai larg rîvnită. Contemporanii lui l-au socotit un urmaș al lui Edgar Poe, ceea ce pe Bierce îl necăjea, nu pentru că i-ar fi displăcut Poe, ci fiindcă el socotea că fantasticul n-a fost un apanaj al lui Poe, ci are rădăcini mult mai adînci în literatura de imaginație. În tot cazul, straniile povestiri ale „amarului Bierce" (cum a fost supranumit în Anglia) sînt parcă mai aproape de sensibilitatea modernă — prin realismul cadrului autentic, prin apelul la rațiune și prin calitatea viguroasă a fiorului — decît ale lui Edgar Poe (în mare parte pătrunse de o atmosferă „gotică" și de o langoare morbidă, străină sensibilității zilelor noastre, dar, cert, și de o mare, autentică poezie, care lipsește lui Bierce).

Abia recent, în urma cotiturii pe care a luat-o romanul american în secolul al XX-lea (vezi, dintre promotorii lui cei mai cunoscuți, Sherwood Anderson, Caldwell, Hemingway, Faulkner), a dezvoltării tehnicii grotescului, pe de o parte, și a progresului investigației psihologice-științifice, pe de alta, tulburătoarele povestiri ale lui Bierce se impun tot mai mult atenției cercetătorilor literari. Aceștia constată pe drept cuvînt în opera sa nu numai continuarea unui filon mai vechi în tradiția americană — în afara celui principal, realist, întemeiat pe aspecte cotidiene mai surizătoare —, ci și intuirea surprinzătoare și tratarea „modernă" a unor procese fiziopsihologice complicate.

Elementele fantastice ale povestirilor lui Bierce pot fi privite drept simboluri, tălmăciri ale unor stări lăuntrice (cum e una dintre temele lui favorite, frica, spaima de moarte sau spaima în general). După definiția lui Bierce din celebrul său „Dicționar al diavolului" (1906), alcătuit din concise și adesea corosive extrase din paragrafele rubricilor sale gazetărești, scrise într-un stil de o pregnanță mușcătoare ce n-are pereche (mai aproape de noi) decît în Bernard Shaw sau în Oscar Wilde: Stafia este semnul exterior și vizibil al spaimei interioare".

Bierce n-a fost un „estet", un senzitiv căutînd evadarea din realitate. El a dus o viață energic activă, plină de lupte și de conflicte. Supranaturalul său poate, de cele mai multe ori, să fie explicat rațional, povestile sale, deși tulburătoare, ne duc în cele mai diferite medii sociale ale Americii contemporane scriitorului (căutători de aur, fermieri izolați în singurătăți bîntuite de fiare sălbatice sau de legendele lor, tîrgușoare obscure cu fauna lor necruțătoare, grotescă, „buna societate", cu domnișoare sentimentale sau perverse, oameni de știință, rechini de afaceri, generali, medici, juriști, reporteri, detectivi, escroci și mulțiii alții. „Morbiditatea" lui Bierce este foarte fertilă, perfect controlată și producătoare nu numai de fiori, ci și de un umor sardonic foarte original. În scrisul său se recunosc calitățile omului de acțiune, stăpîn pe mijloacele sale.

Ambrose Bierce s-a născut într-o colibă de bușteni, în Ohio, al nouălea fiu al unui fermier sărac printre ale cărui excentricități era și aceea că poseda cea mai „mare" bibliotecă din ținut. Tînărul și-a cucerit o remarcabilă cultură prin lecturi extinse, continuate toată viața. Universitățile sale au fost atelierul de tipografie, unde a lucrat ca ucenic timp de doi ani (după ce la vîrsta de 15 ani fugise de acasă), și lunga sa activitate de gazetar, susținută pînă la sfîrșitul vieții paralel cu cea scriitoricească. La 18 ani — cînd se înrolează printre primii ca voluntar în războiul de secesiune american (1861—1865), are în urmă-i un an de academie militară și o scurtă perioadă de activități mai puțin înalte: a mai fost chelner, contabil și măturător într-o dugheană-cafenea. În războiul ci-

* *În „Antologia nuvelei fantastice" (Editura „Univers", București, 1970) a fost tradusă povestirea lui Bierce „Moartea lui Halpin Frayser".*

vil luptă cu bravură, este rănit, se reangajează ; îl părăsește cu gradul de maior și cu specialitatea de ofițer topograf. Intrînd în cariera de gazetar, își cucerește curînd renumele de „cel mai afurisit om din San Francisco". Bierce cultivă cu brio ironia și satira invectivă, caracteristică stilului local al epocii, dar este integru și incoruptibil, urmărind fără cruțare necinstea în treburile publice. În mod paradoxal, el profesează mizantropie și cinism, dar lansează adesea idei extrem de progresiste pentru vremea sa.

Ambrose Bierce are marele merit că, reușind să descrie cu autenticitatea faptului trăit și cu măiestrie artistică războiul, ținînd la mare cinste sentimentul onoarei și al îndeplinirii datoriei, este printre primii care demască viguros războiul, în toată oroarea sa, ca pe o crimă împotriva umanității și rațiunii : el pregătește drumul unor urmași mai sobri și mai lipsiți de artificii. „În mijlocul vieții — Povești despre militari și civili" este intitulat ciclul de povestiri fantastice, apărut în 1891, considerat opera sa cea mai desăvîrșită, suficientă pentru a-i asigura un loc de clasic în literatura universală. Eroii lui sînt în cea mai mare parte activi și energici, bravi și cinstiți, dar totdeauna învinge — sub înfățișări care de care mai grotești — personajul principal, Moartea.

Înainte de a-și pune în aplicare proiectul de a întoarce spatele civilizației americane de care-și risese toată viața, Bierce trudește la culegerea și reeditarea „Operelor" sale (eseuri, critică literară, politică și socială, aforisme, versuri, dar mai ales povestiri fantastice) care au apărut, în 12 volume, între 1909 și 1912. Apoi la 71 de ani, în 1913, Bierce pleacă în Mexic, pentru a observa de aproape revoluția ce se desfășura acolo și cu gîndul ca apoi să treacă în Europa. Ultima veste de la el comunica din Mexic că nepotolitul scriitor a luat parte ca observator la prima bătălie și a obținut scrisori de acreditare pe lîngă trupele generalului revoluționar Pancho Villa. Nu s-a aflat niciodată nimic precis asupra sfîrșitului său ; au circulat doar tot felul de povești... Ca personaj, Bierce rămîne cufundat în legendă ; scriitorul însă este adus cu tot mai multă precizie sub lupa observatorilor literari și se dovedește dacă nu o figură dintre cele mai mari, în tot cazul una dintre cele mai interesante și mai originale, un artist stăpîn pe o mare măiestrie tehnică.

Nuvela fantastică „Fiara nevăzută" („The Damned Thing") este apreciată de criticul literar american Clifton Fadiman drept o „capodoperă a genului, în care Bierce n-a fost egalat între timp decît de H. G. Wells) *.

Fr. P.

** Cu privire la tema „invizibilității", vezi postfața lui Ion Hobana la romanul lui H. G. Wells* Omul invizibil, *Editura „Albatros", 1971, și introducerea scrisă de același comentator la povestirea lui F. J. O'Brien* Ce-a fost asta *în* Colecția *P.Ș.F. nr. 404/15.09.1971.*

Fiara nevăzută

I.

Nu întotdeauna se mănîncă ceea ce-i pe masă

La lumina unei lămpi de seu înfiptă în capătul unei mese necioplite, un bărbat citea niște însemnări dintr-un carnet. Era un vechi carnet de socoteli foarte uzat ; iar scrisul părea că nu e foarte citeț, deoarece omul apropia din cînd în cînd pagina de flacăra lumînării pecntru ca lumina să cadă mai puternic pe ea. Umbra carnetului se proiecta atunci asupra unei jumătăți

din odaie, întunecînd un număr de fețe și figuri; căci în afara celui ce citea mai erau de față alți opt oameni. Șapte dintre ei ședeau rezemați de pereții din bușteni necioplíți, fără a scoate o vorbă, fără a se clinti și, încăperea fiind mică, destul de aproape de masă. De-ar fi întins un braț, oricare dintre ei l-ar fi putut atinge pe cel de-al optulea, care zăcea culcat pe masă cu fața în sus, în parte acoperit cu un cearșaf, cu brațele pe lîngă trup. Acela era mort.

Omul cu carnetul nu citea tare și nimeni nu vorbea; toți păreau să aștepte să se întîmple ceva; doar omul mort nu aștepta nimic. Din golul întunericului de afară pătrundeau prin deschizătura ce slujea de fereastră toate zgomotele veșnic stranii ale nopții în pustietate — sunetul lung fără de nume al unui coyot îndepărtat; freamătul vibrînd liniștit al neobositelor gîze prin arbori; ciudate țipete de păsări ale nopții, atît de deosebite de cele de zi; zbîrnîitul greoi al cărăbușilor; și tot acel cor misterios de zvonuri mici care totdeauna par să fi fost numai pe jumătate auzite cînd încetează brusc, de parcă și-ar fi dat seama de-o indiscreție. Dar nimic din toate acestea nu era perceput în acea adunare; cei ce-o alcătuiau nu prea erau înclinați a-și irosi atenția în lucruri fără importanță practică; asta se înțelegea din fiece linie a fețelor lor aspre, se înțelegea chiar și din lumina tulbure a acelei singure lumînări. Erau, evident, oameni din vecinătate — fermieri și pădurari.

*Cel care citea se deosebea întrucîtva de dînșii; ai fi zis despre el că-i umblat, om de lume, deși în îmbrăcăminte dovedea o anumită adaptare la mediul său. Haina lui nu prea ar fi fost luată de model la San Francisco; încălțămintea nu-i era de origine citadină, iar pălăria ce se afla pe jos lîngă dînsul (el singur sta cu capul descoperit) era astfel încît cine ar fi considerat-o un articol de podoabă s-ar fi înșelat asupra rostului ei. Fața acestui om te impresiona mai degrabă favorabil, deși avea o fărîmă de asprime pe care totuși nu-i exclus s-o fi adoptat sau cultivat ca potrivită unui bărbat care exercita o autoritate, pentru că el era procuror *. În virtutea funcției sale se afla el în posesia carnetului din care citea și care fusese găsit printre lucrurile mortului, în coliba acestuia, unde acum avea loc ancheta.*

Cînd procurorul termină de citit, puse carnetul în buzunarul de la piept. În clipa aceea, ușa fu împinsă în lături și înăuntru

* În original, coroner — înalt funcționar public, a cărui sarcină de căpetenie este să determine, prin anchetă, în fața unui juriu, cauzele oricăror decese suspecte.

se ivi un bărbat tînăr. Despre dînsul puteai spune cu certitudine că nu se născuse şi nu crescuse la munte ; era îmbrăcat ca orăşenii. Dar îmbrăcămintea îi era prăfuită, ca a aceluia care vine din călătorie ; într-adevăr, se obosise mult pentru a putea să ajungă la timp şi să asiste la anchetă.

Procurorul înclină uşor capul ; nici unul dintre ceilalţi nu salută.

— V-am aşteptat, spuse procurorul. Trebuie să terminăm treaba în seara aceasta.

Tînărul zîmbi :

— Îmi pare rău că v-am reţinut, spuse. Am plecat nu ca să mă sustrag convocării dumneavoastră, ci ca să expediez ziarului meu o dare de seamă despre evenimentele din pricina cărora presupun că sînt chemat să relatez aici.

Procurorul zîmbi, la rîndul său :

— Relatarea pe care aţi expediat-o ziarului dumneavoastră diferă, probabil, de aceea pe care o veţi face aici, sub prestare de jurămînt.

— Voi proceda cum doriţi dumneavoastră, răspunse celălalt cam repezit şi roşind vizibil. Mi-am făcut relatarea în mai multe exemplare şi am o copie după ceea ce am trimis. N-am dat-o drept ştire, pentru că e de necrezut, ci drept povestire literară. Poate figura ca parte din mărturia sub jurămînt.

— Dar aţi spus că e de necrezut !

— Acest lucru nu trebuie să conteze pentru dumneavoastră, sir, de vreme ce jur că relatarea este adevărată.

Procurorul rămase tăcut cîtva timp, cu ochii în pămînt. Bărbaţii care şedeau pe lîngă pereţii colibei vorbeau în şoaptă, luîndu-şi rareori ochii de pe faţa cadavrului. Curînd, procurorul îşi ridică privirea şi spuse :

— Reluăm ancheta.

Oamenii îşi scoaseră pălăriile. Martorul depuse jurămîntul.

— Cum vă numiţi ? întrebă procurorul.

— William Harker.

— Vîrsta ?

— Douăzeci şi şapte de ani.

— L-aţi cunoscut pe decedatul Hugh Morgan ?

— Da.

— Eraţi cu el cînd a murit ?

— Eram pe-aproape.

— Cum de s-a întîmplat aşa ? Mă refer la prezenţa dumneavoastră.

— Îl vizitam aici ca să vînez și să pescuiesc. Dar, ce-i drept, în parte și cu scopul de a-i studia caracterul și felul de a trăi, ciudat și singuratic. Părea un model bun pentru un erou de literatură. Eu scriu uneori povestiri.

— Iar eu le citesc uneori.

— Vă mulțumesc.

— Povestiri, în general, nu pe-ale dumitale.

Unii dintre jurați rîseră. Pe un fundal sumbru umorul se reliefează mai puternic. Soldații rîd ușor în intervalele dintre lupte și o glumă într-o cameră mortuară cucerește prin surprindere.

— Relatați împrejurările morții acestui om. Vă puteți folosi de orice însemnări și memorii doriți.

Martorul înțelese. Scoase un manuscris din buzunarul de la piept, îl apropie de flacăra luminării, îl răsfoi pînă ce găsi pasajul care-i trebuia și începu să citească.

II.

Ce se poate întîmpla într-un cîmp de ovăz sălbatic

*„Abia răsărise soarele cînd am ieșit din casă. Ne duceam după potîrnichi, fiecare cu cîte-o armă cu alice, însă amîndoi cu același cîine. Morgan spuse că cel mai bun loc era dincolo de-o anumită coamă pe care o arătă cu degetul și-o străbăturăm pe niște urme prin „chaparral" *. De partea cealaltă terenul era relativ plat și înțesat cu ovăz sălbatic. Cînd am ieșit din desișul de spinării, Morgan se găsea înaintea mea cu vreo cîțiva yarzi. Brusc auzirăm, la o mică distanță în dreapta și în parte înaintea noastră, un zgomot ca al unui animal ce-ar fi tropăit prin tufișurile pe care le vedeam agitîndu-se puternic.*

— Am stîrnit un cerb, am spus eu. Ce bine era să fi luat o carabină!

Morgan, care se oprise și supraveghea pătimaș tufișurile agitate, nu spuse nimic, dar trăsese cocoșul la ambele țevi ale armei sale și o ținea pregătită pentru a ținti. Mi se păru nițel cam tulburat, ceea ce mă surprinse, fiindcă avea reputația că-și păs-

* Chaparral — de la spaniolul chaparro —, stejar veșnic verde, desiș de arbuști, tufișuri spinoase etc.

trează o desăvîrşită prezență de spirit chiar în momentele de primejdie neaşteptată şi iminentă.

— Haide, am spus. Doar n-ai să înfigi alice într-un cerb ?

*A continuat să tacă ; dar, aruncînd o privire asupra feței lui, cînd o întoarse uşor spre mine, fui izbit de intensitatea privirii sale. Atunci am înțeles că aveam de-a face cu ceva serios şi întîia mea presupunere fu că dădusem peste un grizzly *. Am înaintat lîngă Morgan, trăgînd din mers cocoşul armei mele.*

Tufişurile se liniştiseră şi zgomotele încetaseră, dar Morgan pîndea locul cu aceeaşi atenție încordată.

— Ce-i acolo ? Ce naiba e ? am întrebat.

— Fiara aia blestemată ! a răspuns, fără a întoarce capul.

Glasul îi era aspru şi nefiresc. Se vedea cum tremură tot.

Eram gata să mai spun ceva, cînd am observat ovăzul din apropierea acelui loc mişcîndu-se în felul cel mai inexplicabil. Nici nu ştiu cum să descriu asta. De parcă l-ar fi stîrnit o pală de vînt, care nu numai că-l îndoia, dar îl şi apăsa, îl strivea, încît nu mai putea să se înalțe ; şi această mişcare se prelungea cu încetul de-a dreptul spre noi.

Nimic din ce văzusem vreodată nu mă impresionase atît de straniu ca fenomenul acela neobişnuit şi inexplicabil. Totuşi nu-mi pot aminti să fi avut un sentiment de teamă. Țin minte — şi-o spun aici pentru că, în chip destul de ciudat, mi-am reamintit atunci — că, odată, privind nepăsător printr-o fereastră deschisă, am luat din greşeală un copăcel din imediata apropiere drept unul care făcea parte dintr-un grup de copaci mai mari, situați ceva mai departe. Arăta de aceeaşi mărime ca şi ceilalți, dar, fiind mai clar şi mai precis definit ca volum şi în amănunt, părea să nu fie în armonie cu ei. Era o simplă falsificare a legii perspectivei aeriene, dar m-a înfiorat, aproape că m-a îngrozit. Intr-atîta ne bizuim pe funcționarea ordonată a legilor naturale cunoscute încît orice aparentă suspendare a lor este înregistrată ca o amenințare la siguranța noastră, ca avertismentul unei calamități inimaginabile. Aşa şi-acum, mişcarea aparent fără cauză a ierburilor şi apropierea înceată, neabătută, a acelei fîşii anormale erau, hotărît, neliniştitoare. Tovarăşul meu părea realmente speriat, şi mie nu-mi venea să cred simțurilor cînd îl văzui aruncînd arma la umăr şi trăgînd focuri din ambele țevi spre ierburile în mişcare. Mai înainte ca fumul descărcă-

* **Grizzly — urs cenuşiu sau gălbui-cafeniu, mare şi feroce ; trăieşte în vestul Americii de Nord.**

turii să se fi limpezit, am auzit un țipăt puternic, feroce, un răget ca acela al unui animal sălbatic, și, trîntindu-și arma la pămînt, Morgan țîșni din loc și fugi repede de-acolo. In aceeași clipă fui trîntit cu violență de ciocnirea cu ceva nevăzut — o substanță moale, grea, care părea să se fi azvîrlit spre mine cu mare forță.

Pînă să mă pot pune pe picioare și să-mi regăsesc arma ce părea să-mi fi fost smulsă din mîini, l-am auzit pe Morgan țipînd ca în chinurile morții, și — amestecîndu-se cu vaierele sale — răzbeau niște zgomote aspre, feroce, cum scot cîinii încăierați. Mai înspăimîntat decît pot spune, mă luptai să mă pun pe picioare și privii spre partea unde se retrăsese Morgan. De m-ar cruța cerul să mai văd cîndva asemenea priveliște! La o depărtare de nici treizeci de yarzi se găsea prietenul meu cu un genunchi la pămînt, cu capul răsturnat înapoi într-un mod îngrozitor, fără pălărie, cu părul lui lung în dezordine și cu tot trupul în mișcare violentă dintr-o parte în alta, înapoi și înainte. Brațul lui drept era ridicat și părea să n-aibă mînă — cu cel puțin nu-i vedeam mîna. Celălalt braț rămînea nevăzut. La răstimpuri — așa-mi arată amintirea această scenă extraordinară — puteam deslușì doar cîte o parte a corpului său; ca și cum s-ar fi topit parțial — nu știu cum să exprim asta altfel —, apoi o schimbare a poziției lui mă făcea să-l văd din nou, ca mai înainte.

Toate acestea trebuie să se fi desfășurat timp de cîteva secunde, dar, în acest interval, Morgan luă toate atitudinile unui om angajat într-o teribilă luptă corp la corp, învins de o greutate și de o forță superioare. Eu nu-l vedeam decît pe el, și nici pe el totdeauna lămurit. De-a lungul întregului incident, țipetele și blestemele lui se auzeau de parcă ar fi fost acoperite de niște infernale zgomote de turbare și de furie înverșunată, cum nu mai auzisem niciodată din vreun gîtlej de om ori de fiară.

O clipă doar stătui locului nehotărît, apoi, lepădînd arma, m-am avîntat în ajutorul prietenului meu. Aveam vag credința că suferă de-o criză, de-o formă oarecare de convulsii. Mai înainte să pot ajunge alături de el, fu la pămînt și rămase neclintit. Toate zgomotele încetaseră, dar, cu un sentiment de teroare cum nu-mi inspiraseră nici acele întîmplări groaznice, văzui din nou mișcarea misterioasă prin ovăzul

sălbatic, prelungindu-se din zona călcată în picioare în preajma omului ce zăcea la pămînt spre liziera unei păduri. Abia cînd atinsese pădurea, am fost în stare să-mi iau ochii de-acolo și să mă uit la tovarășul meu de vînătoare. Era mort".

III.

Deși gol, poți fi în zdrențe

Procurorul se ridică de pe scaunul său și se opri lîngă omul întins fără viață. Ridică o margine a cearșafului și-o trase de-o parte, dezvăluind în întregime trupul cu totul gol și arătînd în lumina lumînării galben-pămîntiu. Avea totuși pete largi de-un negru vînăt, vădit pricinuite de sîngele revărsat din vine datorită contuziilor. Pieptul și coastele arătau de parcă ar fi fost ciomăgite. Se vedeau locuri groaznic sfîșiate ; pielea era ruptă în fîșii și zdrențe.

Procurorul se duse la capătul mesei și desfăcu o basma de mătase ce fusese legată sub bărbie și înnodată în creștet. Cînd basmaua fu trasă de-o parte, dezvălui vederilor ceea ce fusese beregata. Unii dintre jurații care se ridicaseră să vadă mai bine își regretară curiozitatea și-și întoarseră fețele. Martorul Harker se duse la fereastra deschisă și se rezemă în afară peste pervaz, cuprins de sfîrșeală și de greață. Lăsînd să cadă batista peste gîtul mortului, procurorul merse către un colț al odăii și, dintr-un morman de îmbrăcăminte, ridică bucată după bucată, ținînd-o o clipă sus pentru a putea fi examinată. Toate erau sfîșiate și îmbîcsite de sînge. Jurații nu le cercetară mai de aproape. Nu prea părea să-i intereseze. Adevărul e că văzuseră toate acestea mai dinainte ; singurul lucru nou pentru ei era mărturia lui Harker.

— Domnilor, spuse procurorul, n-avem alte dovezi, cred. Vi s-a mai explicat care vă e datoria ; dacă nu doriți să mai întrebați ceva, puteți să ieșiți și să chibzuiți asupra verdictului dumneavoastră.

Șeful juraților se ridică ; era un bărbat înalt, ciolănos, cu straie grosolane.

— Aș vrea să-ntreb doar un lucru, dom'le procuror, spuse. Din ce balamuc a scăpat martoru' ăsta din urmă al 'mneavoastră ?

— Domnule Harker, repetă procurorul, pe un ton grav și liniștit, din ce azil ați scăpat recent?

Lui Harker i se sui sîngele în obraz, dar nu spuse nimic, și, solemni, cei șapte jurați ieșiră pe rînd din colibă.

— Dacă nu mai aveți altă insultă pentru mine, spuse Harker de îndată ce el și slujbașul public rămaseră singuri cu mortul, presupun că sînt liber să plec?

— Da.

Harker porni să plece, dar se opri locului, cu mîna pe clanță. Deprinderea profesiei sale era mai puternică și mai imperativă decît simțul său de demnitate personală. Intoarse capul și spuse:

— Carnetul pe care-l aveți acolo, îl recunosc, este jurnalul lui Morgan. Părea să vă intereseze mult; citeați din el în timp ce depuneam mărturie. Pot să-l văd? Publicului i-ar plăcea...

— Carnetul nu va apărea în această afacere, răspunse reprezentantul oficialității, vîrîndu-l în buzunarul hainei sale. Toate însemnările trecute în el sînt dinaintea morții celui care le-a scris.

Pe cînd Harker ieșea din cabană, jurații reintrară. Stătură în jurul mesei, unde cadavrul, din nou acoperit, se vădea sub cearșaf în contururi bine definite. Președintele se așeză în apropiere de lumînare, scoase la iveală din buzunarul de la piept un creion și un petic de hîrtie și scrise, cam laborios, următorul verdict, pe care, cu mai mult sau mai puțin efort, îl semnară cu toții:

„Noi juriiul așa gîndim că mortul și-a aflat sfîrșitul atacat fiind de un leu de munte, da uni dintre noi zic că chiar și așa el o fi avut și boala copiilor".*

IV.

O explicație din mormînt

In jurnalul răposatului Hugh Morgan sînt anumite însemnări interesante, care poate că au o valoare științifică, de sugestii. La cercetarea judiciară asupra cadavrului, carnetul n-a fost adus în discuție; e posibil ca procurorul să fi gîndit că nu merita să-i zăpăcească pe jurați.

* „Leul de munte" — numele popular pentru „puma".

Data celei dintîi însemnări nu poate fi stabilită cu certitudine ; pagina e ruptă şi partea de sus lipseşte ; partea de însemnare rămasă e următoarea :

„...tot alerga în semicerc ţinînd mereu capul întors spre centru şi iarăşi se oprea şi lătra furios. În cele din urmă o luă la fugă şi se băgă în hăţiş cît putu de repede. Întîi am crezut că turbase, dar cînd m-am întors acasă l-am găsit neschimbat faţă de cum era de obicei ; se arăta doar temător de a nu fi pedepsit.

Nu cumva un cîine vede cu nasul ? Nu cumva mirosurile imprimă în anumiţi centri ai creierului imagini ale celui ce le-a emis ?...

2 septembrie — Aseară, uitîndu-mă la stele cum răsăreau deasupra coamei dealului la apus de casă, am observat că dispăreau una după alta, de la stînga spre dreapta. Fiecare pierea doar o clipă, şi numai cîteva în acelaşi timp, dar, de-a lungul coamei, toate care erau la un grad, două de muchea creştetului se eclipsară. De parcă ar fi trecut ceva între mine şi ele ; dar nu puteam vedea ce anume ; şi stelele nu erau destul de dese încît să poţi zări lămurit un contur. Brr ! E ceva care nu-mi place..."

Pe timp de cîteva săptămîni însemnările lipsesc, trei pagini fiind rupte din carnet.

27 septembrie — Iar a fost pe-aici — găsesc în fiecare zi dovezi ale prezenţei sale. Am stat iar la pîndă toată noaptea trecută în acelaşi ascunziş, cu arma în mînă, amîndouă ţevile încărcate cu alice mari. Dimineaţa am găsit, ca şi altădată, urmele proaspete de labe. Şi totuşi aş fi jurat că n-am dormit ; de fapt, aproape că nu mai dorm deloc. E îngrozitor, de neîndurat ! Dacă aceste lucruri uluitoare ce mi se întîmplă sînt reale, o să înnebunesc ; dacă-s închipuiri, înseamnă că sînt deja nebun.

3 octombrie — N-am să plec, n-o să reuşească să mă gonească. Nu, aici e casa mea, *e pămîntul* meu. *Dumnezeu nu-i suferă pe fricoşi...*

5 octombrie — Nu mai pot suporta ; l-am invitat pe Harker să stea cîteva săptămîni la mine — el are un cap echilibrat. O să-mi dau seama după purtarea lui dacă mă consideră nebun.

7 octombrie — Acum am soluţia misterului ; mi-a venit noaptea trecută subit, ca printr-o revelaţie. Cît de simplu e, cît de teribil de simplu !

Există sunete pe care nu le putem auzi. La fiecare capăt al gamei există frecvenţe ce nu provoacă nici o reacţie în acest imperfect instrument care este urechea omenească. Sînt prea înalte sau prea joase. Am observat cîte un stol de sturzi care ocupau întreaga culme a unui copac — sau mai multe culmi de copaci — şi cu toţii cîntînd cît îi ţinea gura. Brusc, absolut în acelaşi moment, toate păsările ţîşnesc în aer şi se îndepărtează în zbor. Nu puteau toate să se vadă una pe alta — se interpuneau coroane întregi de arbori. În nici un punct n-ar fi putut o pasăre conducătoare să fie vizibilă tuturor celorlalte. Trebuie să fi venit un semnal de avertisment sau de comandă, care să fi răsunat înalt şi strident deasupra zarvei tuturora şi care mie mi-a rămas neauzit. Am mai observat de asemenea, aceeaşi fugă simultană şi cînd tăceau cu toatele — nu numai la sturzi, ci şi la alte păsări — la potîrnichi, de pildă — despărţite, la distanţe mari, de tufişuri şi chiar aflîndu-se pe pante opuse ale unui deal.

Oamenilor mării le este cunoscut faptul că o colonie de balene ce se soresc sau se zbenguie la suprafaţa oceanului, la distanţe de mile întregi, cu convexitatea pămîntului între ele, sar uneori în apă în aceeaşi secundă şi pier din cîmpul vederii într-o clipă. Semnalul a răsunat — sunetul lui a fost prea grav pentru urechile marinarului din vîrful catargului şi pentru cele ale tovarăşilor lui de pe punte, care totuşi simt vibraţiile în navă, după cum pietrele unei catedrale vibrează la basul orgii.

Ca şi sunetele aşa-i şi cu culorile. La fiece capăt al spectrului solar, fizicianul poate detecta prezenţa a ceea ce e cunoscut drept raze „actinice". Ele reprezintă culori — culori integrale în compoziţia luminii — pe care sîntem incapabili să le discernem. Ochiul omenesc este un instrument nedesăvîrşit ; el nu cuprinde decît cîteva octave din adevărata „gamă cromatică". Nu sînt nebun ; există culori pe care nu le putem vedea.

Şi — aibă-mă domnul în pază! — blestemata de Fiară Nevăzută *de-o asemenea culoare !"*

În româneşte de FRIDA PAPADACHE

Aventura marțiană

de ADRIAN ROGOZ

Scriind despre planeta Marte, îmi îndeplinesc, ca și Bogdan I. Pașa, o îndatorire de familie. Acum aproape o jumătate de veac, mai exact în anul (de mare opoziție) 1924, tatăl meu a publicat o cărțulie intitulată „Enigma marțiană". Nu este exclus ca eu să mă fi născut din această carte, după cum un meloman erou al lui Urmuz s-a născut din urechea bunicii lui.

Firește că, astăzi, cînd un agregat automat a descins pe solul planetei roșii, cînd mii de fotografii ne-au fost transmise de sateliți artificiali tereștri de la distanțe mai mici de 1 500 km de suprafața marțiană, s-ar părea că informațiile cuprinse în lucrarea pomenită nu mai prezintă interes decît prin latura lor documentară și printr-o anumită savoare a naivității anticipative. Această candoare — o subliniez — nu era apanajul exclusiv al tatălui meu, dar el a concentrat-o ca într-o lupă (ne-a oferit și o bibliografie în trei limbi) și i-a dat o expresie cît mai riguros tehnică (folosind scheme, tablouri etc.).

Autorități în areologie erau pe atunci astronomii francezi Charles Nordmann și abatele Th. Moreaux (nume, actualmente, aproape uitate), care se îndoiau de existența unei vieți evoluate pe Marte, și Flammarion, ce a desenat o frumoasă hartă areografică (1892). Cele mai bune hărți însă aparțineau italianului Giovanni Schiaparelli, care, în plus, era și nașul toponimic al planetei roșii. Într-adevăr, în harta publicată în 1878, el a înlocuit numele de oameni cu denumiri neutre, latinești (Solis Lacus, Syrtis Major, Elysium etc.) care, neavînd nevoie să fie traduse și necreînd rivalități, au rămas în vigoare pînă în zilele noastre.

Canalele marțiene s-au născut pe Lună

Schiaparelli a fost cel mai serios areograf al epocii lui ; orice afirmație venită de la el era socotită ca un adevăr indiscutabil. În această situație trebuie, probabil, să căutăm motivul pentru care legenda modernă a lui Marte, ca planetă locuită de făpturi gînditoare, s-a desprins de pe harta din 1878, după cum fantasticul modern se zice că a ieșit din „Mantaua" lui Gogol. Totul a pornit de la un calambur involuntar ; Schiaparelli a consemnat unele formații areografice particulare, denumindu-le canali, termen care, în italiană, are două sensuri : de „șanț", cînd este vorba de obiecte făcute de om, și de „canal" (cum ar fi Canalul Mînecii), cînd se referă la formații naturale. Or, tocmai această din urmă semni-

ficație o acorda Schiaparelli canalelor; ariile întunecate de pe Marte fiind atribuite pe atunci mărilor, el credea că strîmtorile care le unesc ar coincide cu liniile obscure. În toate celelalte limbi însă un „canal" înseamnă o construcție hidraulică artificială*. Acela care a prins din zbor această ambiguitate, transformînd-o într-o idee extraordinar de populară, a fost americanul Percival Lowell. Pentru el, acele lungi dire închise la culoare erau, incontestabil, artificiale. Atmosfera rarefiată și penuria de apă l-au făcut să presupună că Marte ar fi o planetă veche, ai cărei locuitori, stăpîni pe o formidabilă tehnică inginerească, tăiaseră o rețea de canale în regiunile acoperite de vegetație. Lowell era atît de obsedat de viziunea lui încît, de dragul ei, a construit observatorul astronomic din Flagstaff (Arizona).

Am insistat asupra acestui episod al aventurii marțiene, deoarece el ne poate dezvălui unele caracteristici pasionante atît ale mersului sinuos al științei, cît și ale genezei miturilor. Asemenea dublei elice de ADN, firul fanteziei și firul științei se înfășură unul în jurul altuia, ba contrazicîndu-se, ba înrîurindu-se, pentru a da pînă la urmă ghemul cunoașterii.

Între 1880 și 1914 canalele marțiene au deversat peste Europa și America cataracte de cerneală. Cel mai circumspect în legătură cu interpretarea ciudatelor formațiuni ca lucrări artificiale a rămas pînă la sfîrșitul vieții tocmai Schiaparelli. Lowell, în schimb, este actualmente socotit mai mult un „fantezist"; meritele lui în progresul astronomiei nu pot fi totuși negate: descoperirea celei de a noua planete a sistemului solar a fost făcută în 1930 de Clyde W. Tombaugh la Observatorul din Flagstaff, iar numele de Pluto, la sugestia unei fetițe de 11 ani, a fost atribuit și pentru că simbolul PL coincide cu inițialele lui Percival Lowell.

Adevărul este că publicul acelei vremi era fascinat de consecințele ce decurgeau din ideea existenței marțienilor, după cum, în perioada care a urmat marilor descoperiri geografice, cititorii erau ahtiați după insolite peripluri nautice, după descrierea unor pămînturi nemaivăzute. Or, Schiaparelli și Lowell, recte planeta Marte, n-au însemnat decît nucleul catalitic care a declanșat în a doua jumătate a secolului al XIX-lea o fervoare cu mult mai veche.

Cu 250 de ani în urmă, pasiunea extraterestră a europenilor se cristalizase în jurul Lunii, ale cărei cratere fuseseră descoperite de Galileo Galilei. Și nu este lipsit de interes să arătăm similitudinile metodice prin care, pornindu-se de la observații reale, s-a ajuns la concluzii fantastice. Astfel, deși a descris bine lucrurile văzute, Galileo le-a dat totuși o interpretare greșită: pentru el, părțile mai luminoase reprezentau uscatul, iar zonele întunecate apa, de unde numirile de „mări" și „oceane" atribuite acestor elemente ale reliefului selenar. Eroarea va avea consecințe interplanetare și științifico-fantastice. În 1867, astronomul englez Richard Anthony Proctor, alcătuind o hartă areografică și dînd pentru prima dată nume formațiunilor marțiene, a aplicat în cazul acestora procesul folosit de Riccioli cu privire la Lună. Așa au apărut o serie de con-

---

* *Vezi Willy Ley, „Observatorii cerului", Editura tineretului, București, 1968, p. 313 și urm.*

tinente, de oceane și de mări, denumiri dintre care n-a supraviețuit, însă, decît Golful bifurcat al lui Dawes (și acesta fiindcă marca meridianul zero). Iată de ce se poate afirma că faimoasele canale marțiene s-au născut, de fapt, pe Lună!

De altfel, aceeași fantazare în jurul unui nucleu real o găsim cercetînd modul în care și-a dobîndit numele planeta roșie. Singura ei caracteristică adevărată cunoscută de străvechii observatori era doar culoarea. Restul n-a însemnat decît o lungă alegorie legată de imaginile sîngelui, ale focului și ale războiului. Cert este că popoarele antichității au atribuit celei de a patra planete nume echivalente: caldeenii i-au spus Nergal (zeul morții și al luptelor), perșii — Pahlavani Siphir (războiul ceresc), grecii — Ares (de la aro: a ucide), iar latinescul Mars se referă tot la o divinitate belicoasă *. Cum s-au produs aceste ciudate coincidențe, nu știm. Putem doar presupune că imaginația oamenilor ajunge în condiții similare la rezultate asemănătoare sau, ceea ce ar părea și mai plauzibil, că a existat în lumea veche o veritabilă migrație a miturilor. Lucru curios este că astăzi denumirea de planetă roșie ni se pare poetică, deși este conformă cu realitatea, iar numele „tehnic" de Marte nu reprezintă decît o metaforă.

Studiul etimologic, adică genealogia cuvintelor, constituie o muncă utilă, deoarece, chiar dacă uneori ne dezamăgește (punîndu-ne în fața unor himere), ne ajută în același timp să le pătrundem adevărata semnificație. Ca exemplu poate fi dat un termen foarte important pentru areologie: opoziția. În copilărie, auzind că Marte se va găsi la cea mai mică distanță de Pămînt în momentul marii opoziții, am crezut că acest cuvînt este sinonim cu „apropiere". Cînd am aflat că înțelesul său este... opus, n-am mai priceput nimic. Copiii iau întotdeauna vorbele ca atare; abia treptat ne dăm seama că fiecare cuvînt este o falie a gîndirii. Mi s-a explicat, însă, că, pentru vechii astronomi, Pămîntul fiind centrul Universului, Marte era în opoziție cu Soarele atunci cînd Terra se afla la mijloc, deci la cea mai mică depărtare de planeta învecinată.

Cine se teme de ipotezele greșite?

Din cele de mai sus s-ar putea trage concluzia că fantasticul ia naștere foarte lesne în mințile puțin evoluate, în scopul de a încurca înțelegerea copiilor din viitor.

Cum obiectivul acestor rînduri este totuși de a dovedi utilitatea fantasticului, voi asimila (într-o primă aproximație) această noțiune cu aceea de ipoteză, avînd un grad mai mic sau mai mare de verosimilitate. Și, înainte de a trece efectiv la science-fiction, mă voi referi la exemple luate aproape în exclusivitate din istoria științei.

Această alegere poate fi socotită legitimă, tocmai fiindcă nu există o distincție netă între o ipoteză științifică și una științi-

---

** Însuși vechiul simbol al lui Marte ♂ ar avea o origine „marțială", fiind alcătuit dintr-un scut și o lance (vezi Willy Ley,* op. cit., p. 214).

fico-fantastică. Intr-adevăr, ce este după opinia dumneavoastră mai fantastic: submarinul anticipat de Jules Verne sau tahionul vînat de savanții contemporani?

Între legenda „covorului fermecat" și proiectele mașinilor zburătoare concepute de Leonardo da Vinci, între fantezia „rachetistă" a lui Cyrano de Bergerac și visul împlinit al lui Țiolkovski există un fir logic și necesar. De asemenea, între „cristalul magic" și televizor sau între „piatra filozofală" a alchimiștilor și transmutația artificială. Secolul XX pare a fi laboratorul în care au fost înfăptuite cele mai năstrușnice năzuințe ale vremurilor trecute. Omul este însă lesne uitător. După ce visul a devenit aievea, uităm cîtă muncă și zbucium, ce milenar noian de observații au fost necesare, cîte bătălii a trebuit omenirea să dea. Aceasta ne poate sensibiliza la tot ceea ce ține de ipoteze. De aceea cred că metoda cea mai convingătoare de a dovedi utilitatea acestora e de a ne fixa atenția asupra rolului pozitiv pe care îl pot avea chiar ipotezele (sau teoriile) greșite. Voi insista asupra cîtorva pe care le consider mai caracteristice.

1. Ipoteze greșite în detaliu pot fi adevărate în esență: un exemplu strălucit îl constituie teoria darwinistă a evoluției.

2. Ipoteze greșite în esență pot fi parțial adevărate: aceasta a fost situația cu teoria corpusculară și cu cea ondulatorie a luminii.

3. Două ipoteze greșite în esență pot contribui la elaborarea unei concepții mai adecvate despre realitate: este cazul celor două teorii de la punctul 2, a căror antinomie a fost rezolvată de mecanica ondulatorie.

4. Ipoteze cu totul părăsite din pricina caracterului lor mitic au putut fi totuși surse foarte prețioase pentru adevărata știință; din geomanția străvechilor chinezi s-a născut busola și, în parte, geologia. *

5. Ipoteze greșite pentru nivelul științific al unei anumite epoci se pot dovedi din întîmplare eficiente; acest lucru s-a petrecut cu Marconi, care a reușit să transmită pe distanțe mari unde electromagnetice numai pentru că acestea au fost reflectate de ionosferă, dar ionosfera nu era cunoscută și nici măcar presupusă pe atunci.

6. Tot din întîmplare, ipoteze neîntemeiate pot duce la descoperiri importante; astfel, bazîndu-se pe existența unei legături între razele X și fosforescență, Becquerel a descoperit radioactivitatea. Dacă în loc de azotat de uraniu acest fizician ar fi luat sulfură de zinc, o altă substanță fosforescentă, evoluția fizicii ar fi putut întîrzia cu cîteva decenii.

7. Ipoteze fanteziste se pot dovedi ca fiind adevărate: încă în secolul al XVII-lea, Cyrano de Bergerac a imaginat o călătorie prin spațiu cu ajutorul unor rachete zburătoare.

Dacă, în știință, expresia „na-ți-o frîntă că ți-am dres-o" ajunge dintr-o bătaie de joc un joc cu bătaie lungă, ce să mai pretindem nevinovaților fantaști și anticipatori? O vom vedea într-un alt capitol.

---

* *Vezi J. D. Bernal, „Știința în istoria societății", Editura politică, București, 1964, p. 974.*

O nouă rampă de lansare a literaturii S.F. la Timișoara

Înființarea la Timișoara a celui de-al doilea cenaclu de literatură s.f. (primul pe lîngă casa de cultură a studenților, acesta, cel de-al doilea, sub auspiciile Casei municipale de cultură) nu se explică numai prin existența unui număr de autori încercați ai genului (*Ovidiu Șurianu, Laurențiu Cerneț, Mircea Bandu*, și dintre cei tineri *Marcel Luca*), ci și printr-o nevoie absolut logică de armonie spirituală într-un oraș deopotrivă universitar și politehnic. Literaturii s.f. îi stă în puteri să creeze un nucleu de contact între discipline efervescente, în ascensiune dinamică, cu certe recunoașteri pe plan internațional. (Ar fi de consemnat aci strălucitele rezultate obținute în acest plan de inventatorii timișoreni, precum și de școlile de sudură, hidraulică, electronică.)

În holul modern, în formă rotundă, al Casei municipale de cultură, sub o lumină albăstruie și penetrantă de neon, sugerînd o atmosferă de aeroport și de așteptare încordată, primele ședințe ale cenaclului au însemnat tot atîtea rampe de lansare a ideilor, a fanteziei. Motoarele dezbaterilor au fost incontestabil propulsate de prezența printre autorii s.f. a unor critici și teoreticieni literari, cenaclul propunîndu-și să dezbată unele dintre problemele de creație ale genului, determinînd poate și unele criterii pentru ulterioare propulsări literare. Criticul *Nicolae Țirioi*, ca și publicistul *Octavian Metea* au acționat, în acest sens, ca niște motoare pentru corectarea direcției acestei rachete avînd la cîrmă pe scriitorul *Mircea Șerbănescu*.

În cea de-a doua ședință a cenaclului s-a făcut remarcată și o prezență absolut indispensabilă fanteziei — camera de luat vederi — în persoana desenatorului talentat *Florea Sandu*, destinat fără doar și poate gloriei în acest domeniu.

M. CERBU

Ştiinţă, tehnică... fantezie

Jocul pe care vi-l prezentăm respectă condiţiile cerute oricărui careu obişnuit : are o densitate tematică ridicată şi numărul admisibil de puncte negre. Şi totuşi este un careu anormal, deoarece, fiind polipalindromice, cuvintele sînt încrucişate în toate sensurile. Vom avea aşadar posibilitatea a două serii de definiţii orizontale şi verticale. Deşi, probabil, nu este singurul caz de acest fel, acest careu, prin performanţa pe care o realizează, va stîrni, credem, interesul cititorilor noştri, cu atît mai mult cu cît autorii sînt doi tineri pasionaţi rebusişti (studenţi).

CAREU MAGIC

1	2	3	4	5	6	■	8	9	1
2			■						2
3				■					3
■					■				4
5	■							■	
6				■		■			6
7		■					■		7
8				■					8
9 1	2	3	■	5	6	7	8	9	

ORIZONTAL →

1) Farfurie... zburătoare ! — Neil Armstrong ; 2) Cea minerală conţine săruri, gaze şi substanţe radioactive — Sistem de detectare şi de localizare a obiectelor ; 3) Univers — Aberaţie (a unui sistem optic) în formă de coadă de cometă ; 4) Paie clădite prismatic — Obicei (fig) ; 5) Moluscă cu rezonanţă jules-verneană ; 6) Mineral folosit ca piatră semipreţioasă — Antemeridian (abr. uz.) ; 7) Luna ! — Legat de pămînt (în antichitate) ; 8) Emoţii în reprezentare — Loc pentru acostarea şi repararea navelor ; 9) Radar central ! — „Trage cu arcul" în oglindă !

ORIZONTAL ←

1) Cel tropic se scurge între două treceri consecutive ale soarelui prin acelaşi punct echinocţial — Potrivit (despre un sistem tehnic); 2) Emiţător de unde electromagnetice — Depoluarea ei face parte din programul „Deceniului hidrologic internaţional" ; 3) Boală mintală tropicală — Rival în ştiinţă ; 4) Are ca obiectiv şi farfuriile zburătoare — „Bîrfitoare" mitică alungată de Zeus din ceruri ; 5) Locuitor din regiunea Mării Bal-

tice ; 6) Camă ! — Negare în stil neştiinţific ; 7) Măsură pentru diametrul ţevilor (pl.) — Aluminiu (simb.) ; 8) Figură de stil — A 32-a parte din roza vînturilor (11 1/4 grade) ; 9) Contribuie la buna desfăşurare a unei lansări încordate — Rocadă în final !

VERTICAL ↓

1) Organ vegetativ rudimentar — A se desprinde de pămînt ; 2) Crepuscul — Împrejmuieşte o suprafaţă ; 3) A prelucra un metal trecîndu-l printre doi cilindri care se învîrtesc în sens contrar — Abis ! 4) Nestatornic ; 5) Urmă de laser ! — Personalitate... în filozofie ; 6) Constelaţie în dreptul căreia ajunge soarele la solstiţiul de vară — Reproduce mişcarea pe pămînt (interj.) ; 7) A năzui — Aflat sub călcîi ; 8) Mare... cît un munte ! — Repere ! 9) Ogor întors pe dos — Motan berc !

VERTICAL ↑

1) Munţi, ape, ţări, toate într-o carte — Cealaltă dimensiune a pămîntului în accepţia lui Coşbuc ; 2) Scump la vedere — Plină de stele ! 3) Pară ! — Vietate ; 4) Reproducere din opere ; 5) În duet ! — Capăt de releu ! 6) Contribuţie a ştiinţei la progresul omenirii — Vehicule stelare de dimensiuni variabile (sing) ; 7) Tub curbat care uneşte două conducte — Comedian (fig. iron.) ; 8) Limitele unui radar ! — Apă mare (reg.) ; 9) Gigant energetic al epocii noastre — U.R.S.S., S.U.A., Japonia, China, Franţa (sing.).

Iancu TUDORACHE
Teodor FRASIN

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

2012

prelucrare
&
editor
Costin Teo Graur

i.m. Pompilu

Au scanat, corectat, prelucrat.

Ceea ce nu au fost în stare redacțiile Știință și tehnică
sau cei care au dat să continue CPSF, au reușit, cu multă dăruire,
muncă și cheltuială, acești entuziaști.

Lor trebuie să le mulțumim pentru că avem acum posibilitatea
să (re)citim legendara Colecție.

clandher
flash_gordon
evilgheorghe
krokodyliu
progressivefan3
car_deva
coollo
fractalus
panionios
nid68
un anonim (RK)
Gyuri
hunyade
dl. Dan Lăzărescu
Cilly Willy
fizikant
Doru Filip
connieG

(dacă este omis cineva, vă rog un email și reparăm greșeala)

IMPORTANT

Abonați-vă din timp și pe termene cît mai lungi pentru a vă asigura continuitatea în primirea colecției.

Prețul unui abonament este de:

- *anual .... 24 lei*
- *pe șase luni .... 12 lei*
- *pe trei luni .... 6 lei*

Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile PTTR la factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi, instituții, școli și licee.

● MAI 1972

PREȚUL 1 LEU | 41007